

Полупан Юрій Павлович

Доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААН, головний науковий співробітник відділу селекції Інституту розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця НААН.

e-mail – yupolupan@ukr.net

google Академія – [Юрій Полупан - Google Scholar](#)

ORCID – <https://orcid.org/0000-0001-7609-2739>

Освіта. Закінчив з відзнакою (1976-1981 роки) зооінженерний факультет Української сільськогосподарської академії (нині Національний університет біоресурсів і природокористування України). Спеціаль-

ність – зоотехнія.

Трудова діяльність. 1981 року направлений на роботу в Український науково-дослідний інститут розведення і штучного осіменіння великої рогатої худоби (нині Інститут розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця НААН), де пройшов шлях від молодшого наукового співробітника до директора Інституту. Обіймав посади молодшого, наукового, старшого наукового співробітника, завідувача лабораторії, відділу, заступника директора з наукової роботи. У грудні 2017 і 2020 років обрано на посаду директора Інституту розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця НААН, яку обіймав з 9 січня 2018 до 28 січня 2022 року. Із 31 січня 2022 р. і дотепер – головний науковий співробітник відділу селекції великої рогатої худоби.

Науковий ступінь, звання. У 1992 році захистив дисертаційну роботу на тему “Особливості росту, розвитку і формування відтворювальної здатності бугайців чорно-рябої породи та її помісей з голштинською” на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.02.01 – розведення, селекція і відтворення сільськогосподарських тварин. У 1994 році присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника. У 2013 році захистив докторську дисертацію на тему “Селекційні та онтогенетичні особливості формування господарськи корисних ознак молочної худоби”. В 2015 році присвоєно вчене звання професора. У 2016 році обрано членом-кореспондентом НААН.

Наукові дослідження. Основним напрямом досліджень є селекційне вдосконалення молочної худоби за використання методів популяційної генетики, відтворювального, аналізуючого і вбирного схрещування. Є провідним автором української червоної молочної породи, голштинізованого і жирномолочного внутрішньопорідних, чотирьох зональних заводських її типів, південного внутрішньопорідного і двох зональних заводських типів української чорно-рябої молочної породи, низки ліній, споріднених груп і заводських родин. Ряд наукових праць присвятив розробці теоретичних і практичних засад породотворення, прогнозування молочної продуктивності та спермопродуктивності, дослідженню онтогенетичних закономірностей формування господарськи корисних ознак, оцінці конституції та інтер’єру молочної худоби. Ним вивчено теплостійкість і адаптаційну здатність помісної худоби в умовах спекотного клімату півдня України. Значну увагу приділяє питанням

оцінки бугаїв за продуктивністю дочок, повторюваності, успадкованості та співвідносної мінливості племінної цінності. Теоретично обґрунтував та практично апробував оригінальні методи оцінки фенотипової консолідації генеалогічних груп тварин, препотентності плідників. Низка наукових праць присвячена обґрунтуванню використання інструментального і окомірного методів оцінки екстер'єру тварин, його онтогенетичних і популяційно-генетичних закономірностей формування і співвідносної мінливості з основними господарськи корисними ознаками. Ним розроблено методи використання програмованих мікрокалькуляторів та ПК для оцінки селекційно-генетичної ситуації у стадах, методів біометрії та математичної статистики у селекції тварин. Значну увагу приділено розробці методів оцінки та подовженню тривалості господарського використання і підвищенню ефективності довічного використання корів, економічних методів оцінки та підвищенню рентабельності молочного скотарства.

Наукові праці. Науковий доробок Ю. П. Полупана складає понад 590 наукових праць, серед яких авторське свідоцтво на винахід, п'ять патентів, три раціоналізаторських пропозиції, 535 публікацій, низка монографій, брошур, програм селекції порід, планів племінної роботи і програм створення високопродуктивних стад в окремих господарствах.

Підвищення кваліфікації, стажування. Інститут тваринництва НААН (2021 рік), Інститут свинарства та агропромислового виробництва (2021 рік), Інститут тваринництва і ветеринарії Джецяньської аграрної академії (КНР, 2022 рік).

Підготовка кадрів. Під науковим керівництвом Ю. П. Полупана захищено п'ять кандидатських дисертацій. Проходять навчання три аспіранти та здобувачі. Ю. П. Полупан є заступником голови спеціалізованої вченої ради Д27.355.01 із захисту докторських та кандидатських дисертацій за спеціальністю 06.02.01 – розведення та селекція тварин і 03.00.15 – генетика, членом експертної ради ДАК МОН України, членом науково-експертної ради Міністерства аграрної політики і продовольства України, членом комісій з атестації суб'єктів племінної справи у тваринництві, заступником головного редактора міжвідомчого тематичного наукового збірника “Розведення і генетика тварин”, членом редколегії “Вісника Сумського національного аграрного університету”.

Нагороди, відзнаки. Лауреат премії Національної академії аграрних наук України «За видатні досягнення в аграрній науці» (2008), Трудова відзнака Міністерства аграрної політики України «Знак пошани» (2009), Почесна грамота (2009), Почесна відзнака (2012) і Подяка (2019) Національної академії аграрних наук України, Президії Української академії аграрних наук, медаль “Народна шана українським науковцям 1918–2018 (“Золота фортуна”)” Національної Академії наук України (2019), медаль “100 років НААН” (2019), Почесна грамота Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова (2019), Подяка Миколаївського Національного аграрного університету Міністерства освіти і науки України (2021).